

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **JUDr. J. Č.**, advokát H., zastúpený: *JUDr. Vladimír Kašuba*, advokát so sídlom Holubyho 51, Martin, proti žalovanému: **Krajský súd v Žiline**, so sídlom Orolská 3, Žilina, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. Spr I 8/2012 zo dňa 20.02.2012, o návrhu na vylúčenie sudcov vo veci vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 21S/17/2012, jednomyselne

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Žiline **JUDr. Eva Kyselová**, **JUDr. Róbert Urban** a **JUDr. Jana Urbanová** s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 21S/17/2012.

Sudcovia Krajského súdu v Žiline *JUDr. Martin Bargel*, *JUDr. Oľga Belková*, *Mgr. Katarína Beniačová*, *JUDr. Ján Burik*, *JUDr. Dagmar Cabadajová*, *JUDr. Erika Čanádyová*, *JUDr. Mária Dubcová*, *Mgr. František Dulačka*, *JUDr. Yveta Dzugasová*, *JUDr. Miroslav Jamrich*, *JUDr. Zuzana Jančárová*, *JUDr. Jana Kotrčová*, *Juraj Krupa*, *JUDr. Eva Malíková*, *JUDr. Jana Martinčeková*, *JUDr. Ladislav Mejstřík*, *JUDr. Ivana Nemčeková*, *JUDr. Martina Nemravová*, *JUDr. Amália Paulerová*, *JUDr. Veronika Poláčková*, *JUDr. Pavol Polka*, *JUDr. František Potocký*, *JUDr. Táňa Rapčanová*, *JUDr. Milan Repáň*, *JUDr. Vladimír Sučík*, *Mgr. Miroslav Šepták*, *JUDr. Erika Šobichová*, *Mgr. Zuzana Štolcová*, *Mgr. Nora Tomková*, *JUDr. Mária Urbanová*, *JUDr. Gabriela Veselová* a *JUDr. Dana Wänkeová* **n i e s ú** vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 21S/17/2012.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Žiline predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o (ne)vylúčení sudcov Krajského súdu v Žiline z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 21S/17/2012.

Žalobou podanou na Krajskom súde v Žiline dňa 15.03.2012 sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. Spr I 8/2012 zo dňa 20.02.2012, ktorým podľa § 19 ods. 2 vety prvej a ods. 3 vety prvej zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 211/2000 Z.z.“) v spojení s § 59 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov odvolanie žalobcu zamietol a potvrdil rozhodnutie Okresného súdu Martin č. I 6/12 zo dňa 02.02.2012, ktorým nebolo vyhovené žalobcovej žiadosti o sprístupnenie informácie o tom, koľkokrát bol Okresným súdom Martin v roku 2011 obvineným ustanovený obhajca z dôvodu povinnej obhajoby v trestnom konaní.

Predseda senátu 21S predložil vec predsedovi súdu z dôvodu, že všetci členovia senátu, ktorí majú prejednať predmetnú vec sa cítia byť vo veci zaujatí. Vec bola zároveň predložená na vyjadrenie všetkým sudcom Krajského súdu v Žiline vzhľadom na žalovaného a aj predmet sporu. Predseda krajského súdu dospel k záveru, že nie je daná možnosť na určenie senátu spôsobom, pri ktorom by nedošlo k úplnému vylúčeniu náhodného výberu, pretože nezaujati sa cítia len traja sudcovia. Podľa vyjadrení všetkých ďalších sudcov sa títo cítia zaujatí pre vzťah k účastníkovi (vzhľadom na osobu, resp. funkciu žalovaného), čiastočne i v spojení s predmetom konania, resp. poukazujú na možnosť vzniku pochybností o ich nezaujatosti.

Podľa § 14 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne – napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť), 2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)], 3. k zástupcom účastníkov konania.

Zákonom predpokladané dôvody podmieňujúce zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. Pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodnutia veci je nepostačujúci subjektívny názor konajúceho sudcu, že sa cíti byť zaujatý na prejednanie a rozhodnutie mu pridelenej veci. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo k ich zástupcom.

Podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z.z.“) sudca je predstaviteľ súdnej moci. Právomoc súdu sudca vykonáva na nezávislom a nestrannom súde oddelene od iných štátnych orgánov. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Podľa § 30 citovaného zákona v záujme záruky nezávislosti a nestrannosti výkonu sudcovskej funkcie je sudca povinný dbať svojím správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. V občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení sa sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov.

Nestranný je sudca, u ktorého nie sú pochybnosti o jeho nezaujatosti so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom a súčasne sa nepodieľal na rozhodovaní vo veci v niektorom inštančnom stupni. Základom na záver o nevyhnutnosti vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je pochybnosť o jeho nezaujatosti.

Väčšina z namietajúcich sa sudcov uviedla ako dôvod svojej zaujatosti pomer k žalovanému, resp. predsedovi Krajského súdu v Žiline a považujú ho za svojho zamestnávateľa resp. nadriadeného. Samotná skutočnosť, že ide o sudcov Krajského súdu v Žiline nezodpovedá zákonnej požiadavke uvedenej v § 14 ods. 1 O.s.p., a to najmä s prihliadnutím na ustanovenie § 25 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa § 25 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. vymenovaním za sudcu vzniká a zánikom funkcie sudcu zaniká osobitný vzťah sudcu k štátu, z ktorého vyplývajú práva a povinnosti sudcu a štátu upravené týmto zákonom; za štát v týchto vzťahoch koná ústredný orgán štátnej správy súdov, ktorého pôsobnosť upravuje osobitný predpis.

Práve osobitný vzťah sudcu k štátu musí sudcovi umožniť konať a rozhodovať nezávisle a nezaujato vo všetkých veciach, teda aj vo veciach, ktoré sa týkajú nielen štátu, s ktorým tento vzťah po dobu výkonu svojej sudcovskej funkcie udržiava, veci týkajúcich sa orgánov správy súdu, na ktorom aktuálne vykonáva svoju funkciu, nevynímajúc. K tomuto postojú čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky výslovne sudcovi priznáva nezávislosť pri výkone jeho funkcie. Taktiež v zmysle § 35 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z.z.“) pôsobnosť predsedu súdu v oblasti riadenia a správy súdu je potrebné vnímať ako súhrn určitých oprávnení a zároveň aj ako zákonom dané povinnosti; predseda je zároveň štatutárnym orgánom súdu, pokiaľ tento zákon nezveruje toto postavenie v oblasti správy súdu inému subjektu – riaditeľovi správy súdu. V zmysle § 32 a § 33 citovaného zákona orgány riadenia a správy súdu (t.j. predseda súdu a podpredseda súdu) vykonávajú riadenie a správu súdov v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom; úlohou riadenia a správy súdov je vytvárať súdom Slovenskej republiky podmienky na riadny výkon súdnictva najmä v oblasti personálnej, organizačnej, ekonomickej, finančnej, odbornej a dohliadať na riadny výkon súdnictva spôsobom a v medziach ustanovených zákonom, pričom riadenie a správa súdov nesmú zasahovať do rozhodovacej činnosti súdov.

Z uvedeného je zrejmé, že predseda súdu nie je nadriadeným sudcu ani sudca nie je podriadeným predsedovi súdu.

Ani samotná okolnosť, že sudcovia sa navzájom (ako kolegovia) poznajú a pravidelne sa stretávajú na pracovisku, nemôže byť (bez ďalšieho) dôvodom pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Vzťahy sudcov navzájom sú vo všeobecnosti neutrálne,

budované na princípoch profesionálnej spolupráce, riešenia obdobných pracovných úloh a problémov. Takéto kolegiálne vzťahy sudcov nemožno bez ďalšieho považovať za okolnosť vzbudzujúcu pochybnosti o ich nezaujatosti. Jedine v prípade, kedy vzájomný vzťah presiahne takto chápaný profesionálny rámec a nadobúda charakter bližšieho osobného vzťahu (rodinného, priateľského a pod.), možno o tejto okolnosti uvažovať ako o dôvode pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Je však nutné, aby táto okolnosť bola nielen konštatovaná, ale aj skutkovo vymedzená, preto aj napríklad tvrdenie o priateľskom pomere by malo byť konkretizované. Až v takomto prípade môže vykazovať právne významné znaky z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p.

Na druhej strane k záveru o tom, že sudca je vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý. Na vylúčenie sudcu postačuje, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom pochybnosti o jeho nezaujatosti.

Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersach v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 01. októbra 1982).

Existencia nestrannosti musí teda byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci a tiež podľa objektívneho hľadiska, t.j. zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (pozri rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp.zn. III. ÚS 16/00).

Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Nestrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako „absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci“.

Za objektívne pritom nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

I keď zákon v § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [viď tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva najmä vo veci *Delcourt v. Belgicko*, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)], nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napr. *Saraiva de Carvalho proti Portugalsku*, 1994, *Gautrin a ďalší proti Francúzsku*, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať (II ÚS 105/01, *Sbírka nálezů a usnesení ÚS ČR*, sv. 23, nález č. 98, str. 11).

Opačný výklad situácie sudcu, ktorý by sa mal dostať (a v posudzovanej veci je dôvodný záver o narastajúcom výskyte týchto vecí pri aplikácii zákona č. 211/2000 Z.z. jednotlivcami nespokojnými s výsledkami prvostupňového informačného konania) do konfliktu so štátnou správou svojho súdu, by ohrozoval v prípade nedostupnosti vhodnej rozhodovacej alternatívy dostupnosť spravodlivosti, a v konečnom dôsledku by maril riadne uplatnenie ústavou zaručeného práva jednotlivca na spravodlivú súdnu ochranu v zmysle

čl. 46 a nasl. ustanovení Ústavy Slovenskej republiky a taktiež poukazuje na to, že danú situáciu je potrebné dôsledne odlíšiť od uznávaného princípu „nemo iudex in causa sua“, lebo tu nejde o osobnú vec sudcu, ale o stále zdôrazňovaný vzťah medzi sudcom na strane jednej a štátom, tzn. výkonnou mocou.

Vylúčení z prejednávania a rozhodovania danej veci sú len JUDr. Róbert Urban – predseda Krajského súdu v Žiline, JUDr. Jana Urbanová – jeho manželka a JUDr. Eva Kyselová - podpredsedníčka Krajského súdu v Žiline, keďže JUDr. Róbert Urban ako predseda Krajského súdu v Žiline a jeho štatutárny zástupca vydal rozhodnutie, ktoré je predmetom preskúmania v tomto konaní a JUDr. Eva Kyselová ako podpredsedníčka Krajského súdu v Žiline, a teda jeho zástupkyňa sa môže tiež podieľať na vybavovaní vecí podľa zákona č. 211/2000 Z.z. Pokiaľ ide o JUDr. Janu Urbanovú, ako sudkyňa oznámila, že sa cíti vo veci zaujatá a žalovaný predseda Krajského súdu v Žiline je jej manželom.

Senát najvyššieho súdu poukazuje na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky napr. sp. zn. 5 Ndz 5,6/2011 zo dňa 08.11.2011, sp. zn. 3 Ndz 1,2,3,4,5,6,7/2011 zo dňa 10.11.2011, sp. zn. 2 Ndz 3,4,5,6,7/2011 zo dňa 16.11.2011, v ktorých išlo o obdobnú vec podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám. Správne senáty najvyššieho súdu zhodne vylúčili z prejednávania a rozhodovania vecí predsedníčku súdu a podpredsedu súdu. Navyše oproti tejto právnej veci senát konštatuje, že manželský vzťah k účastníkovi konania, resp. jeho zástupcovi alebo osobe konajúcej v jeho mene je relevantným dôvodom, zakladajúcim vylúčenie sudcu.

Marginálny procesný problém v danej veci sa týka označenia žalovaného, keď žalovaný podal žalobu proti predsedovi Krajského súdu v Žiline.

Podľa § 250 ods.4 O.s.p. pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného v správnom konaní je žalovaným správny orgán, ktorý rozhodol v poslednom stupni.

Procesné postavenie žalovaného v správnom súdnictve je určené ex lege rozhodnutím, ktoré je predmetom súdneho prieskumu zákonnosti na základe žaloby. Napadnuté rozhodnutie Spr I/8/2012 zo dňa 20.02.2012 vydal Krajský súd v Žiline. Preto najvyšší súd konal so žalovaným Krajským súdom v Žiline, aj keď žalobca ako žalovaného označil predsedu Krajského súdu v Žiline (osobu konajúcu v mene Krajského súdu v Žiline).

V danom prípade sa neaplikuje všeobecná definícia účastníka konania, t.j. ten koho za žalovaného označí žalobca v zmysle § 90 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky u ostatných sudcov Krajského súdu v Žiline nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by bola z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. a ustálenej rozhodovacej činnosti správnych senátov najvyššieho súdu relevantná.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.).

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu **nie je** prípustné odvolanie.

V Bratislave 5. júna 2012

JUDr. Ivan R U M A N A, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Andrea Jánošíková